ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 22.2.2021
COM(2021) 75 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την άσκηση της εξουσίας έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που ανατίθεται στην Επιτροπή δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2019/125, της 16ης Ιανουαρίου 2019, για το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων δυναμένων να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Στόχος του κανονισμού (ΕΕ) 2019/125[1] είναι η παρεμπόδιση, αφενός, της θανατικής ποινής και, αφετέρου, των βασανιστηρίων και άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας σε χώρες εκτός της ΕΕ, μέσω της απαγόρευσης ή του περιορισμού του εμπορίου ορισμένων αντικειμένων. Στον κανονισμό γίνεται διάκριση μεταξύ αντικειμένων τα οποία:

- προορίζονται εκ φύσεως για σκοπούς κακοποίησης και δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να αποτελούν αντικείμενο εμπορίου (παράρτημα ΙΙ) ή
- μπορούν να χρησιμοποιηθούν για νόμιμους σκοπούς, όπως ο εξοπλισμός για την επιβολή του νόμου (παράρτημα ΙΙΙ) ή τα αντικείμενα για θεραπευτική χρήση (παράρτημα IV).

Το εμπόριο των εν λόγω αντικειμένων υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς. Ειδικότερα, ο κανονισμός προβλέπει τα εξής:

i. Απαγορεύει την εισαγωγή, την εξαγωγή και τη διαμετακόμιση προς, από και μέσω της ΕΕ, αντικειμένων τα οποία απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙ και τα οποία δεν έχουν άλλη πρακτική χρήση εκτός από τη θανατική ποινή, βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία. Απαγορεύεται επίσης η παροχή τεχνικής βοήθειας σχετικής με τα αντικείμενα αυτά, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης στον τρόπο χρήση τους. Απαγορεύεται επίσης η διαφήμιση των εν λόγω αντικειμένων σε έντυπα μέσα ή στο διαδίκτυο ή η παραχώρηση ή προμήθεια διαφημιστικού χρόνου στην τηλεόραση ή το ραδιόφωνο, ή η επίδειξη ή προσφορά προς πώληση σε εμπορική ή άλλη έκθεση.
ii. Για τα αντικείμενα που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙΙ τα οποία είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία, αλλά που μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για άλλους νόμιμους σκοπούς (επιβολή του νόμου), απαιτείται προηγούμενη άδεια εξαγωγής, η οποία χορηγείται κατά περίπτωση. Προηγούμενη άδεια εξαγωγής απαιτείται επίσης και για την παροχή τεχνικής βοήθειας ή μεσιτικών υπηρεσιών σχετικών με τα αντικείμενα αυτής της κατηγορίας.
iii. Ρυθμίζει το εμπόριο αντικειμένων —χημικών ή φαρμακευτικών ουσιών (παράρτημα IV)— που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή (π.χ. προϊόντα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την εκτέλεση ανθρώπων με θανατηφόρο ένεση).

Στο παράρτημα Ι του κανονισμού απαριθμούνται οι αρχές των κρατών μελών, οι οποίες, σύμφωνα με το άρθρο 20 του κανονισμού, δικαιούνται να αποφασίζουν επί αιτήσεων χορήγησης άδειας ή να απαγορεύουν σε εξαγωγέα να χρησιμοποιεί την ενωσιακή γενική άδεια εξαγωγής. Οι κατάλογοι των απαγορευμένων και ελεγχόμενων αντικειμένων παρατίθενται στα παραρτήματα ΙΙ, ΙΙΙ και IV του κανονισμού. Το παράρτημα V αναφέρεται στη ενωσιακή γενική άδεια εξαγωγής (το μέρος 1 αφορά τα «αντικείμενα», ενώ το μέρος 2 τους «προορισμούς»).

[1] Κανονισμός (ΕΕ) 2019/125, της 16ης Ιανουαρίου 2019, για το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων δυναμένων να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία (ΕΕ L 30 της 31.1.2019, σ. 1).

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 29 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/125, ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις για την τροποποίηση των παραρτημάτων I, II, III, IV, V, VI VII, VIII και IX του κανονισμού[2]. Η παρούσα έκθεση απαιτείται βάσει του άρθρου 29 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/125. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, η εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων ανατίθεται στην Επιτροπή για περίοδο πέντε ετών από τις 16 Δεκεμβρίου 2016 και η Επιτροπή οφείλει να υποβάλει έκθεση σχετικά με τις εξουσίες που της έχουν ανατεθεί το αργότερο εννέα μήνες πριν από τη λήξη της περιόδου των πέντε ετών.

3. ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

Από το 2016 που της ανατέθηκε η εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων[3], η Επιτροπή έκανε χρήση της εν λόγω εξουσίας σε τρεις περιπτώσεις, όπως περιγράφεται κατωτέρω:

α) Με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2018/181 της Επιτροπής, της 18ης Οκτωβρίου 2017[4], τροποποιήθηκε το παράρτημα V με την προσθήκη της Δομινικανής Δημοκρατίας, του Σάο Τομέ και Πρίνσιπε και του Τόγκο στον κατάλογο των χωρών προορισμού για τις οποίες ισχύει η ενωσιακή γενική άδεια εξαγωγής[5]. Ο εν λόγω κανονισμός άρχισε να ισχύει στις 14 Φεβρουαρίου 2018, την επομένη της δημοσίευσής του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

β) Με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2020/621 της Επιτροπής, της 18ης Φεβρουαρίου 2020[6], τροποποιήθηκαν το παράρτημα I (με επικαιροποίηση των καταχωρίσεων αρκετών αρμόδιων αρχών) και το παράρτημα V (με την προσθήκη της Γκάμπια και της Μαδαγασκάρης στον κατάλογο χωρών προορισμού για τις οποίες ισχύει η ενωσιακή γενική άδεια εξαγωγής). Ο εν λόγω κανονισμός άρχισε να ισχύει την εικοστή ημέρα (27 Μαΐου 2020) από τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

γ) Με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/139 της Επιτροπής, της 4ης Δεκεμβρίου 2020[7], τροποποιήθηκε η αναφορά στο Ηνωμένο Βασίλειο στο παράρτημα I του κανονισμού. Επίσης, με τον εν λόγω κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό

[2] Στο παράρτημα VI απαριθμούνται τα εδάφη των κρατών μελών που αναφέρονται στο άρθρο 11 παράγραφος 2. Στο παράρτημα VII παρατίθεται το έντυπο της άδειας εξαγωγής ή εισαγωγής το οποίο αναφέρεται στο άρθρο 21 παράγραφος 1. Στο παράρτημα VIII παρατίθεται το έντυπο της άδειας για την προμήθεια μεσιτικών υπηρεσιών το οποίο αναφέρεται στο άρθρο 21 παράγραφος 1. Στο παράρτημα IX παρατίθεται το έντυπο της άδειας για την προμήθεια τεχνικής βοήθειας το οποίο αναφέρεται στο άρθρο 21 παράγραφος 1.

[3] Κανονισμός (ΕΕ) 2016/2134 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Νοεμβρίου 2016, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1236/2005 του Συμβουλίου για το εμπόριο ορισμένων αντικειμένων δυναμένων να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία (ΕΕ L 338 της 13.12.2016, σ. 1).

[4] ΕΕ L 40 της 13.2.2018, σ. 1.

[5] Η «ενωσιακή γενική άδεια εξαγωγής» είναι άδεια εξαγωγής που αφορά τις χημικές ουσίες που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την εκτέλεση ανθρώπων με θανατηφόρο ένεση (παράρτημα IV του κανονισμού). Χρησιμοποιείται όταν αυτά τα αντικείμενα/αυτές οι χημικές ουσίες εξάγονται σε χώρες που έχουν καταργήσει τη θανατική ποινή για όλα τα εγκλήματα και έχουν επιβεβαιώσει την κατάργησή της μέσω διεθνούς δέσμευσης. Όσον αφορά τις χώρες που δεν είναι μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο εν λόγω κατάλογος περιλαμβάνει τις χώρες που όχι μόνο έχουν καταργήσει τη θανατική ποινή για όλα τα εγκλήματα, αλλά έχουν κυρώσει και το Δεύτερο Προαιρετικό Πρωτόκολλο του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, χωρίς να διατυπώσουν επιφύλαξη.

[6] ΕΕ L 144 της 7.5.2020, σ. 1.

[7] ΕΕ L 43 της 8.2.2021, σ. 5.

τροποποιήθηκε και το παράρτημα V με την προσθήκη του Ηνωμένου Βασιλείου στον κατάλογο των χωρών προορισμού για τις οποίες ισχύει η ενωσιακή γενική άδεια εξαγωγής. Ο εν λόγω κανονισμός άρχισε να ισχύει την πέμπτη ημέρα (13 Φεβρουαρίου 2021) από τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πριν από την έκδοση των ως άνω κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, η Επιτροπή διαβουλεύτηκε με εμπειρογνώμονες που ορίστηκαν από κάθε κράτος μέλος στο πλαίσιο της συντονιστικής ομάδας κατά των βασανιστηρίων, σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται στη διοργανική συμφωνία της 13ης Απριλίου 2016 για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου[8].

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η παρούσα έκθεση απαιτείται βάσει του άρθρου 29 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/125. Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να λάβουν γνώση της παρούσας έκθεσης.

Η Επιτροπή θεωρεί αναγκαίο να επιμηκυνθεί, δηλ. να παραταθεί για περαιτέρω περίοδο πέντε ετών, η εξουσία έκδοσης των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που περιγράφονται στα άρθρα 24 και 29 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/125. Αυτό είναι απαραίτητο προκειμένου, μεταξύ άλλων, να υπάρχει αντίδραση όταν αναπτύσσονται νέα αντικείμενα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη θανατική ποινή, για βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία, ή όταν μία ή περισσότερες τρίτες χώρες πληρούν τις απαιτήσεις εφαρμογής της ενωσιακής γενικής άδειας εξαγωγής, παραβιάζουν διεθνή δέσμευση για κατάργηση της θανατικής ποινής για όλα τα εγκλήματα, ή όταν μεταβάλλονται τα στοιχεία των αρμόδιων αρχών.

Το άρθρο 29 παράγραφος 2 του κανονισμού προβλέπει ότι η εξουσιοδότηση ανανεώνεται σιωπηρά για περιόδους ίδιας διάρκειας, εκτός αν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο προβάλουν αντιρρήσεις το αργότερο εντός τριών μηνών πριν από τη λήξη της κάθε περιόδου.

[8] ΕΕ L 123 της 12.5.2016, σ. 1.